MAKUENI BOYS

F2 KISWAHILI AUGUST ASSIGNMENT 2020

ALAMA 20

1 Andika insha itakayomalizika kwa maneno haya: "……. siku hiyo nilirudi nyumbani nikiwa nimesikitika na kujawa na majonzi tele. Nilikuwa sijawahi kuona ajali mbaya kama hiyo"

B UFAHAMU (ALAMA 15)

Soma taarifa hii kisha ujibu maswali ifuatayo.

Ukandaji

Je,unajua kuwa ukandaji wa mwili umetumika kama njia mojawapo ya matibabu toka dahari? Watu wanaofahamika kutumia ukandaji kimatibabu toka jadi ni Wahindi,Wachina,Wagiriki,Warumi na Waafrika.

Ukandaji unajulikana kuwa na manufaa makubwa kimatibabu. Mathalani,ukandaji hufungua vitundu vya ngozi. Ufunguzi huu huondoa sumu mwilini kupitia kwa utoaji jasho. Pili,ukandaji hupunguza mkazo wa misuli. Misuli ikiwa na mkazo zaidi kwa muda mrefu huleta urundikaji wa asidi. Ukandaji huondoa asidi hii,huufanya mwili kuwa mlegevu,humletea mtu uchangamfu na kuondoa uchovu.

Halikadhalika,ukandaji huimarisha mzunguko wa damu mwilini kwa wepesi. Hali hii huhakikisha kuwa virutubishi vya mwili huweza kufikia viungo vyote vya mwili. Hili nalo huchangia kuzidisha uwezo wa mwili kujikinga na maradhi. Hewa safi ya oksijeni huweza pia kusambaa kote mwilini kupitia kwa uimarishaji wa mzunguko wa damu. Aidha,ukandaji wa taratibu na polepole hupunguza mkazo wa neva na kuziliwaza ukandaji wa kasi huchangamsha neva na kuimarisha utendaji kazi wake.

Ukandaji unaweza kufanyiwa kiungo chochote mwili ni. Ukandaji huu huweza kuwa na matokeo mbalimbali mwilini.

Mathalani,ukandaji wa njia ya chakula mwilini,hasa tumbo na utumbo,huimarisha usagaji wa chakula na kuchangia uondoaji wa uchafu na sumu mwilini. Nao ukandaji wa njia ya mkonjo hustawisha uondoaji wa chembechembe za sumu mwilini.

Kwa kawaida,viganja vya mikono hutumika katika ukandaji. Viungo hivi vinapaswa kuwa na wororo. Wororo huu hupatikana kwa kutumia mafuta. Mafuta ambayo ni bora zaidi kwa shughuli za ukandaji ni ya ufuta au simsim. Matumizi ya kitu chochote kama ungaunga kinachoweza kuziba vitundu vya ngozi hayapendekezwi.

Ukandaji wapaswa kutekelezwa kwa njia ifuatayo. Mtu aanzie mikono na miguu. Kisha aingie kukanda kifua,tumbo,mgongo na makalio. Hatimaye,akande uso na kichwa. Mtu anaweza kutumia kitambaa kukandia mgongo. Ni bora kutumia viganja vya mikono kukandia. Kwa njia hii,manufaa huwa maradufu. Kwanza,tutanufaika na ukandaji na wakati huo huo

tutakuwa tukifanya mazoezi ya viungo. Wasioweza kujikanda,wanaweza kuomba msaada. Ni muhimu ukandaji ufuatiwe na kuoga kwa maji vuguvugu.

Kwa walio na tatizo la shinikizo au mpumuko wa damu wanaweza kubadilisha utaratibu wa ukandaji. Waanzie kichwani,kisha waelekee usoni,kifuani,tumboni,mgongoni,makalioni,miguuni na kuhitimisha mikononi.

Hata hivyo,ukandaji haupaswi kufanywa wakati mtu anaugua maradhi yoyote. Wanawake wajawazito nao wanatakiwa kuepuka ukandaji wa tumbo. Halikadhalika,ukandaji wa tumbo hauruhusiwi wakati mtu anaendesha,ana vidonda vya tumbo au uvimbe tumboni. Hatimaye,ukandaji haupendekezwi iwapo mtu ana maradhi ya ngozi.

MASWALI

(a) Ukandaji ni nini? (alama 1)

(b) Eleza manufaa matatu ya ukandaji. (Alama 3)

(c) Ukandaji unatakiwa kutekelezwa kwa njia gani? (alama 2)

(d) Ukandaji unatakiwa kutekelezwa na nani na kwa nini? (alama 2)

(e) Onyesha ni lini ukandaji haupendekezwi. (alama 2)

(f) Eleza maneno yafuatayo kama yalivyotumika: (5 alama)

(i) ufunguzi

(ii) auni

(iii) maradufu

(iv) maji vuguvugu

(v) shinikizo la damu

(C) UFUPISHO

Soma taarifa hii kasha ujibu maswali

Kuna wataalamu siku hizi wanaosema kuwa jela si pahala pa adhabu bali pa matibabu. Yaani madhumuni ya kumtia mhalifu jela isiwe kumwadhibu kwa makosa aliyofanya bali iwe kumtibu na kujaribu kumrekebisha tabia yake ili awe raia mwema.

Zamani wahalifu waliadhibiwa kwa mujibu wa makosa waliyoyafanya. Mhalifu aliyefanya makosa madogo madogo alifungwa lakini mtu aliyeua naye aliuawa. Sasa wataalamu wanatuambia kuwa mhalifu akiadhibiwa anapokuwa kifunguno,basi akitoka hurejea tena kufanya uhalifu. Madhumuni ya kumtia jela iwe si kumwadhibu bali kumfunza tabia njema. Wanatuambia kuwa makosa afanyayo mhalifu yanatokana na matatizo ya jamii kwa jumla,nayo ni matatizo kama ya umaskini, msongamano wa watu,kosa afanyalo mhalifu si kosa lake pekee bali ni kosa la jamii nzima.

Jitu lilizoea kuua halioni kitu kumpiga mtarimbo au rungu la kichwa na kumyang'anya kila alicho nacho. Siku hizi,jitu kama hili baadhi ya wataalamu husema lisiuawe lifungwe maisha tu. Lakini 'kifungo cha maisha' ni kama tunavyokijua. Muuaji hufungwa pengine miaka kumi tu kisha husamehewa muda uliobaki. Hapo tena huwa huru ama kuifichua mali aliyoiiba na kuistarehea raha mustarehe au kurejea tena kufanya uhalifu.

Haya ni kinyume kabisa na mambo yaliyokuwa zamani. Aliyeua aliuawa kwa hivyo watu waliogopa kuua. Raia na pia askari waliokuwa wakiwasaka wahalifu walinusurika vifo kwani wahalifu wengine walichukua silaha za hatari kama bastola na bunduki.

Sasa wale wahalifu wabaya sana – mijizi, minyang'anyi na wauaji ndio wanaotukuzwa. Magazeti huwashawishi makatili hawa na kuwapa mapesa chungu nzima waeleze maisha yao ya kikatili. Magazeti haya sasa ndiyo yanayopata wasomaji wengi. Pia wachapishaji vitabu vya hadithi zinazohusikia na uhalifu, biashara zao zinazidi kustawi. Kadhalika sinema zinazoonyesha picha za ukatili; wizi na mauji hujaa watazamaji wanaoshangilia uhalifu ufanywao.

Wahalifu kwa upande mmoja wanatukuzwa na masinema vitabu na magazeti na kwa upande mwingine "haki" zao zinapiganiwa na baadhi ya wataalamu. Watu wanaowalaani wahalifu ni wale waliohasirika tu na kuteswa na wahalifu . Baadhi yao hata kulaani hawawezi kwa sababu wameshauawa,hawana tena kauli.

MASWALI

(a) Fupisha aya ya kwanza hadi ya tatu kwa maneno 50.

Matayarisho

Nakala safi (alama 6/mtiririko 2)

(b) Fupisha aya mbili za mwisho kwa maneno kati ya 45-50

Matayarisho

Nakala safi (alama 6/Mtiririko 1)

D MATUMIZI YA LUGHA: (ALAMA 40)

(a) Eleza tofauti kati ya sauti /z/ na /d/ (ala 1)

(b) Eleza tofauti kati ya:

(i) Mofimu huru

(ii) Mofimu tegemezi (ala 2)

(c) Ainisha viambishi katika sentensi hii.

(i) Mlipewa (ala 2)

(d) Onyesha kundi nomino na kundi tenzi katika sentensi hii.

(i) Nyayo za wanyama hao zimeonekana hapa. (ala 2)

e) Onyesha nomino za jamii katika sentensi zifuatazo

(i) Chuki baina ya jamii lazima ikomeshwe barani Afrika.

(ii) Wageni watatumbuizwa na bengi ya kayamba Afrika.

f) Bainisha vitenzi halisi kwa kuvipigia mstari

(i) Nyanchama hakufika mkutanoni

(ii) Horukut amerudi kutoka masoni (ala 2)

g) Eleza maana ya misemo ifuatayo.

(i) kupiga domo

(ii) kupiga kijembe (ala 2)

h) Tunga sentensi mbili kuonyesha tofauti kati ya maneno haya.

(i) shuka

(ii) suka (ala 2)

(i) Onyesha vivumishi vya sifa katika sentensi zifuatazo.

(I)(i) Anayetaka chakula kitamu ni nani?

(ii) Kiatu kirefu kimeng'oka kikanyagio.

(j) Geuza neno lililopigwa mstari kuwa kiwakilishi

(i) Mtoto <u>mbaya</u> aliadhibiwa (ala 1)

(k) Yakinisha sentensi ifuatayo katika umoja.

(i) Nyuzi zisingekatika zisingepotea (ala 2)

(L) Tunga sentensi ukitumia viwakilishi vifuatavyo.

(i) Nafsi viambata

(II) Visisitizi

M) Tumia kiwakifishi kifuatacho kubainisha matumizi yake katika sentensi ili kutoa maana mbili tofauti.

(i) Ritifaa (ala 4)

N) Andika katika udogo na wingi

(i) Njusi aliyekuwa na jicho moja alianguka mtoni (ala 2)

(O) Taja visawe vya maneno yafuatayo.

(i) Damu

(ii) Mjinga

Q) Andika sentensi hii katika ukubwa

(i) Huyo nyoka alikatwa mkia na mvulana yule (ala 2)

R) Tumia kitenzi jina na kivumishi kutunga sentensi (ala 2)

S) Nyambua

Filisisha (tenda) (ala 1)

I) Sahihisha:

Kwenye nilisomea ni bali (ala 1)

U) Tumia herufi mwafaka kuainisha maneno katika sentensi hii.

(i) Ingawa anataka kucheza karata,ni mlevi (ala 3)

E. ISIMU – JAMII

Soma mazungumzo yafuatayo kisha ujibu maswali yanayofuata.

Mhudumu: Mnakaribishwa. Menyu hii hapa.

Mtakula nini?

Mteja 1: Naomba uniletee mix na ugali. Fanya haraka.

Mteja 2: Mhudumu,hebu leta madodo na chemsha mbili. Pia niletee maji ya machungwa.

Mhudumu: Sawa. Baada ya dakika moja utapata yote uliyoagiza.

Mteja 1: (Akila) Wewe-Please bring me drinking water. Yawe baridi tafadhali.

Mhudumu: Ndiyo haya hapa mezani. Glasi ndio hii pia,karibu.

Mteja 2: Nina haraka mzee. Wapi tooth pick?

Mhudumu: Hizo hapo ,mezani karibu na maji.

Mteja 1: (Akiita) Mhudumu,naomba uniletee ugali saucer tafadhali.

Mhudumu: Naam.

Mteja 2: (Akisimama) Nimeshiba. Hizi hapa pesa

Niletee change haraka niondoke.

MASWALI

a) Ni sajili gani inayohusishwa katika mazungumzo haya? (ala 2)

b) Taja sifa zozote tano za sajili hii (ala 5)

c) Dondoa msamiati unaotambulisha sajili hii (ala 3)